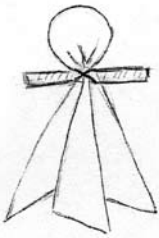

Igre otrok z Mladinske ulice na Javorniku

Naša ulica je štela le nekaj hiš. Vse so stale na isti strani. Na nasprotni strani ulice so bili manjši travnik in vrtički. Te so obdelovale družine iz najemniških stanovanj. Kmalu po letu 1945 so na tem prostoru zgradili bloke, četverčke. Vanje so se vselile družine z otroki. Tako se je število otrok v naši ulici zelo povečalo in opravičilo ime ulice, Mladinska ulica.

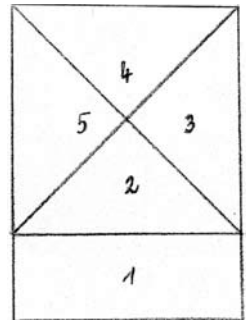
Starši so nas znali vključiti v domača opravila, vendar smo kljub temu našli čas za igro, predvsem med počitnicami. Igrač smo imeli malo. Moja punčka, edina, ki sem jo kdaj imela, je bila preprosta, doma narejena. Z mamo sva vzeli kvadratni kos blaga, na sredino dali kosem vate, stisnili in zavezali z nitjo. Take punčke

sem potem znala narediti tudi sama. Dodala sem jim še roke, ki jih je predstavljal svaljek iz blaga. Iz različnih krpic, ki jih je bilo doma vedno dovolj (obleke so nam namreč šivale šivilje, pa tudi mame), sem krojila oblekice za punčko. Spomnim se, da me je bolj kot igranje z igračami vleklo v družbo sovrstnikov.

Zelo radi smo se igrali *risentanc* in podobno igro *avionček*. Ceste so bile takrat makadamske, dvorišča pa prekrita s peskom. Igrali smo se bosi. Imeli smo utrjene podplate, in nismo občutili zbadanja peska.

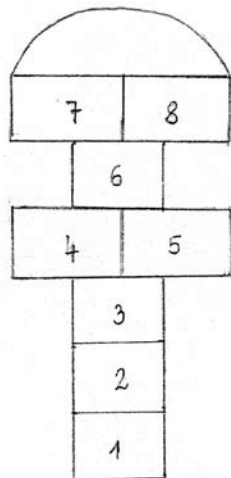
Risentanc: V pesek smo s palico narisali lik, ki je spominjal na pismo. Vsak si je izbral primeren kamenček, najbolje nekoliko ploščatega. Za začetek je igralec vrغل kamenček v polje 1 in ga nato poskakujoč na eni nogi z rahlimi sunki noge spravil v polje 2, nato v polja 3 in 4. Tam je smel počiti, kar je pomenilo stopiti na obe nogi. Potem se je igra nadaljevala skozi polja 5, 2 in 1. Kdor je uspešno opravil prvo preizkušnjo, je naslednjič začel s poljem 2 in tako naprej. Če je kamenček med igro pristal na črti ali pri metanju v napačnem polju ali zunaj, je bil »fuč«, zato je igro nadaljeval naslednji. Najboljši (zmagovalec) je bil tisti, ki je prešel čim več polj. Zdaj vem, kako je bila ta igra dobra vaja za ravnotežje, hkrati pa je razvijala tudi spretnosti nog.

Avionček: V pesek smo zarisali lik, ki je bil podoben avionu. Lik je imel 8 polj (polkrog na vrhu je dobil pozneje). Tudi tu smo poskakovali po eni nogi, v parna polja pa smo smeli skočiti na obe nogi. Tudi v tej igri je igralec metal kamenček, najprej v prvo polje. Naprej grede je moral polje preskočiti, nazaj grede pa je pobral kamenček in smel stopiti v polje. Tako se je igra nadaljevala skozi vsa polja. Zanimivo je bilo, da se je moral igralec v zadnjih dveh poljih s skokom v zrak obrniti. Pozneje so dodali polkrog in s tem olajšali obračanje. »Fuč« je bil, če kamenček pri metu ni pristal v pravem polju ali na črti. Igra je zahtevala veliko spretnosti v metanju kamna in ravnotežju.

Ker nas je bilo veliko, smo se lahko igrali igro *ali je kaj trden most*. Dva približno enako velika otroka sta se postavila drug proti drugemu in položila roki drug drugemu na ramena. To je bil most. Dogovorila sta se za vprašanje. Ostali otroci so sestavili kolono, ki jo je vodja pripeljal pred most in vprašal: »Ali je kaj trden most?« Odgovor: »Kakor kamen kost.« Vodja: »Ali gre potem lahko naša vojska skoz'« Odgovor: »Lahko, če daste zadnjega petelinčka.« In vojska je zdrvela pod mostom. Mostninarja sta med rokama ujela zadnjega petelinčka. Ta je moral odgovoriti na zastavljeno vprašanje: »Ali imaš rajši jagode ali češnje?« Odgovor je odločil, za katerega od mostninarjav se bo ujeti petelinček postavil. Tako so se otroci iz kolone razvrstili na obe strani. Včasih se je kakšen petelinček izmuznil, kar je pomenilo novo preizkušnjo. Po navadi so zmagali tisti, kjer jih je bilo več, saj so lahko močnejše potegnili v svojo smer.

Zelo priljubljena igra je bil *skrivavc*. Najprej je bilo treba določiti tistega, ki bo mižal. Tega smo določili s štetjem v krogu. Uporabljali smo tri različice štetja: »Palček skakalček na vejici sedi in vpraša, kakšne barve si ti?« Hitro je bilo treba povedati barvo, ki si jo imel na obleki. »Am bam pet podgan, štiri miši v uh me piši, vija vaja ven.« Nastavili smo pesti. Tisti, ki je štel, je udarjal po naših pesteh – kot kovač, ki zabija žeblje: »En kovač konja kuje, kol'ko žebljev potrebuje, pa povej ti.« Hitro je bilo treba povedati število. Vsako število je pomenilo eno pest

manj. Na koncu se je dalo tudi malo špekulirati z odgovorom. Tisti, ki je zadnji ostal v krogu, je mižal. Postavil se je na izbrano mesto in štel glasno do 20 ter na koncu dodal: »Za mano in ob meni ne velja.« Potem se je začelo iskanje. Prvi, ki ga je našel in ga *pofleškal*, je v naslednji igri mižal. *Pofleškati* je pomenilo, da je iskalec pritekel do mesta, kjer je mižal, povedal ime in trikrat z dlanjo udaril po tem mestu. Pri iskanju se je moral tudi oddaljiti od mesta. Tisti, ki so se skrili bliže, so se lahko sami *pofleškali*. Včasih smo se šli tudi tako, če se je zadnji sam pofleškal, je odrešil prvega in iskalec je moral še enkrat mižati.

Tudi *zemljo krast* smo se šli. V pesek smo zarisali polja, ki so mejila drugo na drugo. Tisti, ki je igro začel, je v roki držal približno 40 centimetrov dolgo palico in pripravljen, da jo vrže v eno od polj. Igralci smo bili pripravljeni, da stečemo iz svojih polj v trenutku, ko bo palica poletela. Ko je palica padla v eno od polj, jo je tisti, ki jo je dobil, hitro pobral in zavpil »stoj«. Obstali smo na mestu. Imetnik palice si je zbral enega od sosedov in vanj zalučal palico. Če ga je palica zadela, je tisti, ki je metal palico, stopil na mejo in si prisvojil – zarisal del njegovega ozemlja. Če je zgrešil, je ostal praznih rok. Igro je nadaljeval oškodovanec. Zmagal je tisti, ki si je prisvojil največ ozemlja.

*Nastja s prijateljem leta 1948,
last Nastje Prešern*

Ko smo nekoliko zrasli, smo se najraje igrali *med dvema ognjema*. Med bloki je bilo dovolj prostora za igro. Najprej smo si priskrbeli žogo, ki ni bila samoumevni pripomoček. Nekaterim so mame naredile take iz cunj, le moj bratranec Nejko je imel pravo usnjeno, tako z »dušo«. Lahko si mislite, kako prijazno smo jih povabili k igri. Navadno sta dva najboljša igralca sestavila ekipo. Se ve, izgubila je ekipa, ki je najprej zapravila svoja življenja. Še danes otroci igrajo to igro v šoli ali počitniški koloniji, v soseski pa tega ne opažam več.

Tudi zima je prinesla svoje radosti. Moji sovrstniki so večinoma premogli le sanke. Vodičarjev klanec je bil naše sankališče. Ko

Nastja v snegu in s sestro Mileno na saneh leta 1947, last Nastje Prešern

smo s sanmi dobro zdrsali klanec, smo naredili driče, po katerih smo se vozili s svojimi okovanimi čevlji – *kvedrovcami*, pozneje tudi z drugo zimsko obutvijo. Ker so zimski dnevi kratki, pod klancem pa je gorela cestna svetilka, marsikdaj nismo opazili, da se je znočilo. Seveda smo si zaradi tega doma prislužili tudi kakšno kazen.

Pri nas doma smo se v dolgih zimskih večerih igrali tudi družabne igre, kot so domino, *človek ne jezi se* in *šnops*, igra s kartami, ki je ne znam več. Najbolj vroče je bilo pri igri *človek ne jezi se*, kjer smo se včasih tudi sprli. Pozneje smo igrali *mlin* in *poskok*. Na večji karton smo narisali osnovni polji. Kot igralni pripomoček smo uporabili dve vrsti fižolovih zrn. Zelo radi smo igrali igro *poskok*. Osnovna ploskev je bila šahovnica, v nasprotna vogala pa smo postavili po devet fižolovih zrn. Te je bilo treba spraviti v nasprotni vogal, najbolje s preskakovanjem zasedenih polj, če ni šlo drugače, tudi po eno in eno polje. Zmagal je tisti, ki je prvi spravil vseh devet fižolov v nasprotni vogal. Čez leta smo si ti dve igri tudi kupili, fižol pa so nadomestile sodobnejše figurice.

Če se ozrem nazaj, ugotavljam, da smo se z malo igračami (ali skoraj brez) veliko igrali, se tudi sprli, celo stepli. Imeli pa smo modre starše, ki so nas poklicali domov, kjer so se naše razgrete glave ohladile. Naslednji dan smo se spet klicali k druženju, starši pa so tako ohranili dobre sosedske odnose.